

ЗАКОННІСТЬ ТА Е-ДЕМОКРАТІЯ: ВЗАЄМОВПЛИВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: У роботі аналізуються сутність електронної демократії, її роль у розвитку відносин між державою і суспільством.

Ключові слова: держава, суспільство, право, інформаційне суспільство, електронна демократія.

Abstract: The article devoted to the essence of e-democracy, its role in the development of relations between state and society.

Keyword: state, society, law, information society, e-democracy.

1. Конституція України, відображаючи принцип статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, визначає базові механізми формування та функціонування нашої держави, встановлює основи правового статусу особи і громадянина, їх взаємини з органами держави та органами місцевого самоврядування, їх службовими та посадовими особами. Її норми утворюють не лише правовий, але й глибоко політичний та ідеологічний документ. Вона, закріплюючи гуманістичні принципи людства (владу народу, демократію, права і свободи людини і громадянина тощо), як підкреслюється в Рішенні Конституційного Суду України (далі – КСУ) від 16.04.2008 р. №6-рп/2008, називає «народ носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні».

У Рішенні від 03.10.1997 р. № 4-зп КСУ роз'яснив, що «Конституція України як Основний Закон держави за своєю юридичною природою є актом установчої влади, що належить народу». Саме вона визначає природу нашої держави як демократичної та правової. На основі її положень приймаються закони та інші нормативно-правові акти, які повинні відповідати їй (ст. 8) та бути юридичною базою забезпечення реалізації народом функції єдиного джерела влади.

2. Поняття закону як нормативно-правового акту вищої юридичної сили, що регулює певну сукупність найважливіших суспільних відносин: механізм, актуальність та доцільність прийняття.

Особливого значення набуває принцип належного відображення в змісті закону реальних, а не ілюзорних інтересів окремих прошарків та/або більшості суспільства як втілення загальносоціальної функції демократичної держави в умовах інформаційного суспільства.

Проблема лобіювання: об'єктивна необхідність чи демократичний механізм захисту вузькогрупових інтересів?

3. Законність як:

- а) сукупність (масив) законів та підзаконних нормативно-правових актів;
- б) стан дотримання всіма суб'єктами правовідносин вимог норм законів;
- в) характеристика поведінки індивіда, групи осіб, прошарку населення, всього суспільства в цілому;
- г) основа та передумова формування демократії та е-демократії.

4. Умови законності:

- стабільна розгалужена система законодавства, спрямована на відображення інтересів переважної більшості суспільства та захист прав і свобод окремої особи;
- тотожність застосування правових норм до тотожних правовідносин та суб'єктів;
- високий рівень правової культури населення (власна поведінка не порушує правових норм);
- надійні державні гарантії формування законності та механізмів її відновлення (чітка структурована система дієздатних правоохоронних органів, високий рівень довіри до них з боку суспільства; політична воля керівництва держави; міжнародна підтримка тощо);
- належний контроль суспільства за діяльністю органів та посадових осіб державного апарату як матеріальної сили державної влади;
- норми закону не підмінюються вимогами політичної доцільності.

5. Зміна соціальної структури суспільства на основі ринкових відносин (незважаючи на відсутність стабільного прошарку «середнього класу»), глибокі зміни у правосвідомості та політичній поведінці

широких верств населення, глобальне застосування в усіх сферах громадського життя інформаційно-комунікаційних технологій та становлення інформаційного суспільства, поглиблення демократичних принципів діяльності вітчизняної держави - передумови подолання розриву між державою та суспільством, особою, громадянином та формування в Україні основ е-демократії.

6. Демократизація держави – засіб децентралізації її функцій та чинник становлення е-демократії як механізму захисту та реалізації прав та свобод («відкритість» державного апарату та його посадових осіб; можливість та здатність населення контролювати їх діяльність та застосовувати до них механізми юридичної та політичної відповідальності).

Зростання ролі інформації та інформованості населення для функціонування демократичної держави. (Тоталітаризм = монополізм на інформацію, який призводить до її деградації, а згодом перетворює на брехню).

7. Постійна вимога становлення е-демократії – необхідність постійного зворотнього зв'язку законності та демократії. Головний спосіб (механізм) – громадська думка. (Монополія на інформацію призводить до її деградації, а згодом перетворює на брехню).

8. Демократичні принципи – «конденсатори» боротьби суспільства за свої права та їх захист, проти всевладдя державних органів та «локомотиви» становлення е-демократії..

Довбиш Валерій Аркадійович – кандидат філософських наук, доцент; доцент кафедри суспільно-політичних наук Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, nadja-dovbish@rambler.ru

Dovbush Valery A. - Ph.D., Associate Professor; assistant professor of social and political sciences Vinnytsia National Technical University, m. Vinnytsya, nadja-dovbish@rambler.ru